



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 62671-01-19

לפני כבוד השופט קייס נאשף
התובעת:

פלוגית

ע"י ב"כ עוה"ד ענת בלום ועוה"ד גילה פרויליך

נגד

הנתבעים

1. ישראל יונתנוב
2. הפניקס חברה לביטוח בע"מ
ע"י ב"כ עוה"ד דנה לדרר

פסק דין

רקע עובדתי בקליפת האגוז

1. לפניי תביעת פיצויים שעניינה בנזקי הגוף שאונו לתובעת, ילידת 21/9/1959, כתוצאה מתאונת דרכים בה הייתה מעורבת ביום 9/9/17 (להלן – "התאונה") בתור נוסעת ברכב פרטי. התאונה נופלת לגדר תאונת דרכים כמשמעותה בחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה - 1975 (להלן: "חוק הפיצויים").

כבר בפתח הדברים יובהר כי אין מחלוקת אשר לכיסוי הביטוחי ועצם חבות הנתבעת מסי' 2 לפיצוי התובעת. המחלוקת הניטשת בין הצדדים עניינה אך בשאלת אומדן הנזק לצד המחלוקות הטיפוסיות המאפיינות תדיר תביעות ממין זה בדמות מחלוקות בזיקה עם שיעור הנכות הרפואית, הנכות התפקודית, הפסדי השכר לעבר ולעתיד וראשי הנזק הנוספים.

טיב הפגיעה והנכויות הרפואיות

2. בעודנו צועדים במבואה, וקודם נצלול לעומקם של דברים- בחינת הנכויות הרפואיות שנקבעו לתובעת בעקבות אירוע התאונה- נתעכב קמעא על אודות הפגיעות מהן התובעת סבלה, וכפועל יוצא מכך, הטיפולים הרפואיים להם היא נזקקה בעקבות אירוע התאונה. התובעת פנתה לקבלת טיפול רפואי בבית החולים "וולפסון", והתלוננה, בין היתר, על חבלת בראש (נצפתה המטומה בקרקפת), פגיעת "צלפת שוט" וכן פגיעה בצוואר ועוד. התובעת טופלה בבית החולים "וולפסון", כאמור, ושחררה לביתה עם המלצות למנוחה, שימוש במשככי כאבים, המשך טיפול ומעקב רפואיים.



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 62671-01-19

3. כעולה מן התיעוד הרפואי שהוגש לתיק, הרי לאחר שחרורה מבית החולים התובעת המשיכה לסבול מכאבי ראש, רגישות בקרקפת, כאבים והגבלות בתנועות הצוואר והגב, תחושת רדימות בכתף שמאל, ירידה בראיה, בריכוז כמו גם קשיי זיכרון, עצבנות יתר, חוסר סבלנות, דיכאון, מצב נפשי ירוד, טנטון ועוד. התובעת אובחנה כמי שסובלת מתסמונת - PTSD בגינה טופלה במרכז קהילתי לבריאות הנפש בעיר "חולון", ומיני אז היא נוטלת תרופות להקלת מכאוביה בתחום הנפשי. רופאה המליצו לה לעבור טיפולי פיזיותרפיה, טיפולי ריפוי בעיסוק וטיפול רפואה משלימה.

4. מטעם בית המשפט מונו מספר מומחים רפואיים לבדיקת התובעת. להלן יפורטו עיקרי ממצאי המומחים כדלקמן:

א. בתחום האורטופדי: מונה ד"ר נחשון רנד כמומחה רפואי בתחום האורטופדי, אשר בחוות דעתו קבע כי בעקבות אירוע התאונה נותרו לתובעת הנכויות הבאות- נכות רפואית בשיעור 10% בגין הגבלה קלה בטווח תנועות עמוד השדרה הצווארי בהתאם לסעיף 37 (5) (א) של תקנות הביטוח הלאומי (קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה), תשט"ז-1956 (להלן –"תקנות המל"ל") דא עקא שהמומחה ייחס 1/4 מהנכות בגין תחלואה קודמת, ואך 3/4 בגין החמרה בעקבות אירוע התאונה, הווי 7.5% בעקבות וכתוצאה מאירוע התאונה.

עוד קבע המומחה נכות רפואית צמיתה בשיעור 10% בגין הגבלה קלה בטווח תנועות עמוד השדרה המותני בהתאם לסעיף 37 (7) (א) של תקנות המל"ל. דא עקא, שאף בהקשר זה המומחה ראה לייחס 3/4 מהנכות (7.5%) בגין תחלואה קודמת, ואך 1/4 (2.5%) כהחמרה ותולדה של אירוע התאונה. יוצא איפוא, כי הנכות הרפואית תוצאת אירוע התאונה, בהתאם לקביעת מומחה בית המשפט, עומדת על 7.5% בגין עמ"ש צווארי ו- 2.5% בגין עמ"ש מותני, ובסה"כ נכות רפואית בשיעור 10%. מנגד, המומחה קבע 2.5% בגין תחלואה קודמת בעמ"ש צווארי, ו- 7.5% בגין עמ"ש מותני, כאמור.

ב. בתחום א.א.ג.: מונה ד"ר דן גוטמן כמומחה רפואי בתחום רפואת א.א.ג. בחוות דעתו, המומחה קובע כי בעקבות אירוע התאונה נותרה לתובעת נכות רפואית צמיתה בשיעור 10% בגין טנטון תמידי בהתאם לסעיף 72 (4) ד' 2 של תקנות המל"ל. לשלמות התמונה, יצויין כי המומחה אף מזכיר כי התובעת סבלה עוד בשנת 2006 מירידה קלה בשמיעה. עם זאת, הוא קובע כי חבלה מהסוג שהתובעת חוותה באירוע התאונה, בדמות צליפת שוט שגורמת לטלטול החומר הלבן במוח, גורמת לשטפי דם זעירים ונזק כוכלארי. עוד



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 62671-01-19

מציין המומחה כי התובעת התלוננה בפניו על טינטון תמידי שפוגע בין היתר באיכות השינה.

ג. **בתחום הנפשי:** מונה ד"ר אלכס קליין כמומחה רפואי בתחום הנפשי. בחוות דעתו המפורטת, סוקר המומחה בפרוטרוט ובאריכות את תלונות התובעת, כמו גם את התמונה שנגלתה לעיניו מעיון בתיעוד הרפואי שהוצג לעיונו. בשים לב לבדיקה הקלינית שערך, התרשמותו הישירה וניסיונו המקצועי, מגיע הוא למסקנה כי התובעת לוקה בהפרעת הסתגלות חרדתית, ודיכאונית שכוללת אלמנטים פוסט טראומטיים חלקיים. בגין ליקוי זה, המומחה קובע כי התובעת סובלת מנכות נפשית צמיתה בשיעור 10% בהתאם לתקנה 34 (ב') (2) של תקנות המל"ל. מן הראוי לציין כי המומחה דק פורתא וציין ברחל בתך הקטנה כי בהערכת הנכות הוא הביא בחשבון את ההיסטוריה הרפואית של התובעת, כפי שזו נגלתה לעיניו לאחר עיון בתיקיה הרפואיים לרבות תלונות סומטיות עוד לפני אירוע התאונה, כשלמקצתן לא היה הסבר פיזיולוגי, וכאבים שגרמו, בין היתר, לעצבנות.

הנתבעים עמדו על חקירת ד"ר אלכס קליין על חוות דעתו, ואכן כך היה. (הצדדים הודיעו שאין ברצונם לחקור מי מהמומחים האחרים).

במהלך עדותו בבית המשפט נותר ד"ר קליין איתן בדעתו ועמד מאחורי קביעותיו שבחוות דעת. הוא השיב בצורה מקצועית לשאלות ב"כ הנתבעים, והסביר כי אך בעקבות אירוע התאונה, התובעת נזקקה לטיפול נפשי, וזאת לעומת התקופה שקדמה לתאונה במהלכה לא נזקקה לכל טיפול נפשי. עוד הסביר המומחה כי הוא נתת את דעתו להיסטוריה הרפואית של התובעת, וכי הנכות הנפשית שקבע בשיעור 10% היא אך כתוצאה מאירוע התאונה מושא התביעה. עוד חידד ד"ר קליין כי אילו היה מוצג לפניו תיעוד רפואי נפשי מן העבר, אזי הוא לא היה נמנע מלהפחית מהנכות הנפשית בגין תחלואה נפשית קודמת. אלא שהתיעוד שהוצג לפניו אין בו די ואינו עולה כדי תיעוד מספק על מנת לייחס לתובעת נכות נפשית בגין תחלואה קודמה.

התרשמתי מכנות תשובותיו המקצועיות של המומחה אשר חרף חקירה נמרצת של ב"כ הנתבעים, הוא לא שינה מקביעותיו והשיב עפ"י אמות מידה מקצועיות מדוע יש להעניק לתובעת נכות רפואית נפשית בשיעור 10%, כאמור. קביעותיו של המומחה מבוססות על ידע מקצועי שנצבר במרוצת שנים רבות, נטועות כדבעי בנסיבות הייחודיות של הנידון דינן, ומעוגנות כהלכה בתיעוד



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 62671-01-19

הרפואי לרבות בבדיקתה הקלינית של התובעת, וכן בבחינה מעמיקה ומוקפדת של התיעוד הרפואי שהובא בפני המומחה, כולל תיקים רפואיים מעברה של התובעת. ד"ר קליין לא עשה מלאכתו קלה, הוא בחן את מלוא התיעוד הרפואי לרבות זה שעניינו בתקופה שקדמה לתאונה, והסביר בצורה משכנעת ומקצועית מדוע הוא מצא לנכות לקבוע לתובעת נכות רפואית נפשית בשיעור 10%, כאמור.

בהקשר זה מן הראוי להפנות להלכה הפסוקה לפיה לא על נקלה יסטה בית המשפט מחוות דעת של מומחים רפואיים שמונו על ידו, ובוודאי מקום שאלה לא נחקרו בבית המשפט. בעניין זה יפים הדברים שנקבעו בע"א 293/88 יצחק ניימן בע"מ נ' מונטי רבי (פורסם במאגרי מידע משפטיים, 31.12.88) בנוגע למומחה בית משפט:

"... משממנה בית המשפט מומחה על מנת שחוות דעתו תספק לבית המשפט נתונים מקצועיים לצורך הכרעה בדיון, סביר להניח שבית המשפט יאמץ ממצאיו של המומחה אלא אם כן נראית סיבה בולטת לעין שלא לעשות זאת. אכן עד מומחה כמוהו ככל עד - שקילת אמינותו מסורה לבית המשפט ואין בעובדת היותו מומחה כדי להגביל שקול דעתו של בית המשפט. אך כאמור לא ייטה בית המשפט לסטות מחוות דעתו של המומחה בהיעדר נימוקים כבדי משקל שיניעוהו לעשות כן..."

כאמור, הכלל הוא, ש"לא בנקל יסטה בית המשפט ממסקנות הכלולות בחוות דעתו של המומחה הרפואי אותו מינה". אם נמצא כי המומחה הסתמך על תשתית עובדתית שגויה אזי ראוי לבית המשפט שלא לסמוך על מסקנות המומחה. (ראו ע"א 9598/05 פלוני נ' חברת ביטוח "המגן" בע"מ (2007), פיסקה 7).

ד. **תחום העיניים:** פרופ' אירית ברקת מונתה בתחום העיניים. בחוות דעתה המומחית מצאה כי התובעת סובלת מליקוי בראיה בדמות חדות ראייה לקויה שמקנה 15% נכות רפואית עפ"י תקנה 52 (1) 4 ג' של תקנות המל"ל. עם זאת, היא שללה קשר סיבתי בין אירוע התאונה ובין הליקוי האמור. פרופ' ברקת לא נחקרה על חוות דעתה, וקביעתה בדבר העדר קשר סיבתי בין הנכות בשיעור 15% ובין אירוע התאונה עומדת בעינה.

סיכום ביניים באשר לתמונת הנכויות הרפואיות



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 62671-01-19

ה. ככל שנסכם את דרך הילוכנו עד כה, עולה כי תמונת הנכויות הרפואיות המשוקללות שנקבעו לתובעת בעקבות אירוע התאונה, עומדת על שיעור 27% (10% אורטופדית, 10% א.א.ג, ו- 10% נפשית).

מנגד, נכותה הרפואית המשוקללת של התובעת שאינה תוצאת אירוע התאונה עומדת על שיעור 23.5% (10% אורטופדית ו- 15% עיניים).

היבטים תפקודיים של הנכות הרפואית

5. שורש המחלוקת בין הצדדים עניינו בסוגיית הנכות התפקודית ובעיקר – שיעור הפיצוי אותו יש לפסוק לתובעת בגין הפסד השתכרות כאשר כל צד מבקש, מטבע הדברים, לקדם פני תוצאה הנוחה עבורו. כידוע, הנכות הרפואית היא מדד רלוונטי וחשוב בהערכת הנכות התפקודית והגריעה מכוסר ההשתכרות (ראו ע"א 3049/93 גירוגיסיאן נ' רמזי, פ"ד נב(2) 792 (1995)). עם זאת, המבחן הוא לעולם אינדיבידואלי ומושתת, בראש ובראשונה, על העיקרון של השבת המצב לקדמותו, המשמש אבן-הראשה בתורת הפיצויים בנזיקין. בהערכת הנכות התפקודית יש ליתן את הדעת למגוון שיקולים רלוונטיים ובהם מצבו האישי של הניזוק, גילו, משלח ידו, השכלתו, וכן שיקולים רלוונטיים נוספים. הלכה היא, כי שיעור הנכות התפקודית נקבע על פי נתוני האישיים של הניזוק הקונקרטי, שיעור הנכות הרפואית, ועוד. ראו:

"בקביעת שיעור הנכות התפקודית, יש לתת את הדעת על נסיבותיו הפרטניות של הנפגע: עיסוקו; השכלתו; גילו; מידת השפעתה של נכותו הרפואית על היכולת לעסוק באותו המקצוע ויכולתו לשוב ולעסוק באותו המקצוע ובאותו מקום העבודה בו עבד קודם לתאונה והימצאותו של מקום עבודה שבו מובטח כי הנפגע יוכל להמשיך ולעבוד. כן יש לתת את הדעת לנסיבות שונות ונוספות אשר יכולות להשפיע על יכולת התפקוד של הנפגע כגון מצב התעסוקה בשוק הרלבנטי".
(ע"א 4302/08 שלמאייב נ' בדארנה [פורסם במאגרי מידע משפטיים, 25.07.10]). ראו למשל ע"א 2577/14 פלוני נ' המאגר הישראלי לביטוחי רכב בע"מ (11.1.2015).

אודה ולא אבוש כי סוגיית הגריעה מכוסר ההשתכרות בתיק זה אינה חד-משמעית, אך בסופו של דבר מצאתי כי התשתית העובדתית והראייתית שהונחה לפניי – לצד



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 62671-01-19

הנחות עבודה מקובלות המסייעות בכגון דא – מוליכות לתוצאה הולמת, סבירה ומאוזנת, כפי שהדברים יפורטו בהרחבה להלן.

6. הבה נבחן איפוא את מוצאותיה וקורות חייה של התובעת מאז אירוע התאונה ועד היום. התובעת היא בעלים ומנהלת חנות מכולת שכונתית מזה למעלה משני עשורים. לטענת התובעת, עבודתה בחנות כרוכה במאמץ פיזי, היות שהיא נדרשת לעמוד שעות רבות במשך היממה (החל מהשעה 6:00 בבוקר ועד השעה 19:00 בערב). כן טוענת התובעת כי עבודתה בחנות המכולת כרוכה בסידור סחורה על המדפים, נשיאת מוצרים כבדים, וצורך בריכוז ודיוק גבוהים בעת עריכת חשבונות ללקוחות באי החנות. לטענתה קודם אירוע התאונה, היא ביצעה את עבודתה ללא דופי והשתכרה שכר בגבולות ה- 10,482 ש"ח נטו. אלא שבתקופה שלאחר אירוע התאונה, התובעת טוענת כי היא מתקשה בעבודתה זו, כי היא נעזרת מעת לעת בבעלה, בעיקר, בכל הקשור למלאכת סידור הסחורה בחנות, וכי היא מתקשה לעמוד משך שעות היממה. מצב רוחה אינו מרומם, והיא מתקשה להתייחס בסבר פנים ולשרת נאמנה את הלקוחות הפוקדים את החנות. עוד היא גורסת כי בתקופה הסמוכה לאחר אירוע התאונה, היא נעדרה מעבודתה, וכי בימים שבהם היתה אמורה להיות במעקב רפואי, היא נאלצה לפתוח את החנות בשעה מאוחרת יותר ובמקצת מהימים בעלה סייע בדבר.

7. בעדותה בבית המשפט, התובעת חזרה על עיקר טענותיה בדבר המוגבלויות מהן היא סובלת בעקבות אירוע התאונה. כך לדוגמא, היא הלינה, בין היתר, על כאבי הראש מהם היא סובלת, קשיים מרובים בעת עריכת חשבונות ללקוחות כאשר לא אחת היא נאלצת, בדלית ברירה, לחזור פעם אחר פעם על עריכת החשבון מפאת חוסר ריכוז בעבודה, כפי שגם תיארה את היותה קצרת רוח, דבר שבא לידי ביטוי ביחס קר כלפי לקוחות החנות וכך גם לספקים השונים, ולעתים היא מעדיפה לסגור לחלוטין את החנות ולסיים מוקדם יותר את יום העבודה. לגרסתה, היא נוהגת לתלות שלט בדבר סגירת החנות, עת היא נדרשת לבקר רופא. לטענת התובעת, בעקבות אירוע התאונה, חלה ירידה בהיקף הכנסותיה. במענה לשאלות ב"כ הנתבעים בדבר קשיים רפואיים ותפקודיים עובר לאירוע התאונה מושא התביעה, ובראש ובראשונה, כתוצאה מתאונת דרכים קודמת, היא השיבה שאומנם סבלה בעבר מבעיות בכתף ובגב ואף התלוננה על עצבנות יתר, על רקע אותה תחלואה, דא עקא שהיא טופלה כהלכה ואף קיבלה זריקות לגב, דבר שהביא להקלה משמעותית ושיפר בחזרה את תפקודה.

8. לדידה, אך בעקבות אירוע התאונה, מצבה החמיר, וכיום היא נוטלת תרופות שונות לרבות "ציפרקלס", ו"ואלטרולט" על מנת להקל על שינתה וזאת בהינתן מחשבות על אודות התאונה שמטרידות את מנוחתה ופוגמות באיכות שינתה. היא מתארת את הטיפולים



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 62671-01-19

הנפשיים שעברה במרכז קהילתי בעיר חולון, וכן מעידה כי כיום היא מעדיפה להסתגר ולהימנע מקשרים חברתיים עם אחרים. נוכח הקשיים הרפואיים מהם היא סובלת, היא נעזרת גם בספקים שנחלצים לעזרתה על ידי הנחת הסחורה במקומות ייחודיים המועדפים עליה וזאת על מנת להקל בהמשך על בעלה, שאמון על סידור הסחורה, כאמור. עוד היא מעידה כי היא נמנעת מלנסוע בתחבורה ציבורית, וזאת על מנת שלא להיחשף לרעש מיותר, ותחת זאת, בעלה מסיע אותה בבקרים לעבודתה.

אשר לעלייה במחזור ההכנסות של העסק, היא תולה זאת במגיפת הקורונה שהביאה עמה עלייה בשיעורי הצריכה של הלקוחות (לדו"חות נתייחס בהרחבה בהמשך). כן היא מתארת גל של התייקרויות, דבר שמסביר את העלייה במחזור ההכנסות של החנות, אך לדידה מנגד ישנה גם עלייה בעלויות המוצרים שהיא רוכשת עבור החנות.

9. והנה כי כן, בחינת עדות בעלה של התובעת מלמדת כי הדברים אינם כה חד משמעיים כפי שהתובעת ציירה את פני הדברים. במה דברים אמורים! עדות הבעל מעלה כי הדברים מעט שונים, כאמור. בעדותו בבית המשפט הוא אישר כי חנות המכולת לא היתה סגורה אף לא יממה אחת בעקבות אירוע התאונה, וכי ילדיו סייעו, הגם שהדבר נעשה לעתים רחוקות. עוד אישר בן זוגה כי עוד קודם אירוע התאונה, התובעת סבלה, בין היתר, מבעיות רפואיות בכתף, כמו גם מקשיי ראייה, וכי הוא נוהג להסיעה בשעה מוקדמת (5:00 בבוקר), מזה שנים רבות ועוד קודם אירוע התאונה, לחנות המכולת וכך גם בדרך חזור (בשעה 20:00 בערב). עוד הוא אישר כי מאז ומתמיד, שנים קודם התרחשות התאונה, הוא עמל על מלאכת פריקת הסחורה וסידורה על המדפים בחנות, לשון אחרת, התאונה לא שינתה דבר.

10. כאמור, עדות זו אינה עולה בקנה אחד עם עדות התובעת כאילו הדבר נעשה אך כתוצאה מאירוע התאונה. לשלמות התמונה, בעלה העיד כי הגם שהתובעת נהגה בעבר בימי שבת לבצע את מטלות הבית השונות, הרי מאז התאונה ועד היום היא מתקשה בכך, כי כיום הוא מבצע בעצמו את מטלות הבית, וכי התובעת אינה מקבלת עזרה בשכר. הבעל העיד כי אינו מחליף את התובעת בעבודתה בחנות, והלכה למעשה, התובעת עובדת בפועל שעות ארוכות (החל משעה 6:00 בבוקר לערך ועד השעה 20:00 בערב).

11. מן הראוי להתעכב קמעא אף על הנכות הנפשית שד"ר אלכס קליין קבע מכוח סעיף 34 (ב') (2) של תקנות המל"ל. הסעיף עניינו, בין היתר, הפרעה קלה בתפקוד החברתי או הנפשי וכן הגבלה קלה עד בינונית בכושר העבודה. נקודת המוצא איפוא ששיעור הנכות הנפשית/הרפואית שד"ר קליין קבע כמוהו כשיעור הנכות התפקודית. אין בידי לקבל את הטענות שהנתבעים העלו בסיכומיהם כאילו ד"ר קליין העיד כי מדובר בנכות רפואית נעדרת



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 62671-01-19

השלכה תפקודית. מדובר בהצגה חלקית ולא מדוייקת של הדברים. בחקירתו בבית המשפט, די"ר קליין הסביר כי היות שהתובעת ממשיכה בעבודתה בחנות המכולת, הרי מדובר בנכות תפקודית קלה וזו היתה הסיבה מדוע בחר לעשות שימוש בסעיף 34 (ב') (2) של תקנות המל"ל. הוא הסביר כי מדובר בהפרעה קלה בתפקוד התעסוקתי של התובעת, הן בהיבט החברתי והן בהיבט הקשור בעבודה. עוד הסביר די"ר קליין כי ההשלכה על המישור התעסוקתי באה לידי ביטוי, בין היתר, בכך שהתובעת סובלת מקוצר רוח, בלבול, ועצבנות יתר, והיא נאלצת, לא אחת, לערוך יותר מפעם אחת את החשבונות עבור הלקוחות. די"ר קליין הסביר כי הצורך בעריכת החשבונות יותר מפעם אחת אינו על רקע קשיי הראיה מהם התובעת סובלת (אומנם, תשובה זו עומדת בניגוד לעדות התובעת שהשיבה כי הצורך מתעורר בשל קשיי ראייה). תשובותיו של די"ר קליין הניחו את דעתי, והתרשמתי לחיוב מעדותו בכללותה.

12. ככל שהדברים אמורים במישור האורטופדי, נקל להבין שמדובר בנכות בעלת היבטים תפקודיים מובהקים. כעולה מחוות דעתו של די"ר נחשון רנד, המומחה הרפואי בתחום האורטופדי, התובעת התלוננה בפניו על כך שהיא סובלת בין היתר מכאבי צוואר, רדימות ביד ימין, וכן מכאבי גב תחתון, שמקרינים לאורך רגל שמאל עד לברך. עוד התלוננה התובעת על קשיים ברחצה, בביצוע מטלות הבית שמבוצעות כיום על ידי בעלה, קשיים בביצוע מטלות המצריכות כיפוף, קשיים בעת קימה מישיבה ועוד. בבדיקתו המומחה מצא כי התובעת סובלת מהגבלה בטווח תנועות עמוד שדרה צווארי ועמוד שדרה מותני. תלונות התובעת בפני המומחה לרבות קביעותיו של האחרון קיבלו תנא דסמייע מעדויותיהם של התובעת ובעלה בבית המשפט שתיארו את הקשיים מהם התובעת סובלת בעקבות אירוע התאונה. הדברים פורטו לעיל, ומפאת קוצר היריעה לא נחזור עליהם בשנית. בקצרת האומר, נזכיר את עדות הבעל כי מאז אירוע התאונה, אין התובעת מסוגלת עוד לבצע את עבודות הבית, וכי המטלות מוטלות עליו באופן בלעדי.

13. ככל שהדברים אמורים בנכות הרפואית שדי"ר גוטמן קבע בשיעור 10% בגין טינטון, הרי המומחה מציין בחוות דעתו כי התובעת התלוננה בפני רופאי המשפחה, כמו גם בפני רופאי א.א.ג. שטיפלו בה במרוצת השנים על טינטון רציף הנשמע בשתי האוזניים, דבר שפוגם באיכות שינתה. התובעת חזרה אף בפני מומחה בית המשפט, די"ר גוטמן, על אותן תלונות, והדגישה כי לא זו בלבד שהטינטון פוגם באיכות השינה אלא למעלה מכך, הוא אף פוגם בשגרת חיי היומיום. המומחה עשה שימוש בסעיף 72 (4) ד' 2 של תקנות המל"ל שעניינו ליקוי בדמות רעש תמידי. כאמור, התובעת סובלת מטינטון תמידי שעלול לפגום בשגרת חיי היומיום שלה. גם בגדר תצהיר עדותה הראשית, התובעת התייחסה בין היתר לטינטון המטריד דבר שפוגם בשגרת יומה, כאמור.



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 62671-01-19

14. מנגד, יש בפסיקה רגליים לטענה כי טינטון אינו בעל השלכה תפקודית, ולמצער, השפעתו התפקודית מתונה. בפסיקה נודעת לנכות בתחום זה השלכה תפקודית נמוכה (למשל ע"א 8930/12 הפניקס נ' טוויג, 31.7.14 בו נקבע כי: "חלק מהנכויות שנקבעו למערער, כמו צלקת, פזילה, טנטון וחוסר עצם בגולגולת (10% בגין כל אחת מנכויות אלה), אינם תפקודיים במובהק, ומבלי שנעלם מעינינו כי לצירוף נכויות בתחומים שונים, עשויה להיות השפעה מצרפית גבוה יותר מסך הנכויות". ראו גם ת.א. 2506/02 מזל חדד נ' ביטוח ישיר (פורסם במאגרי מידע משפטיים, 28.3.07). עוד נקבע כי המדובר במצב סובייקטיבי, היכול להשפיע באופנים שונים ואולם מדובר בהפרעה שבאה בעיקרה לידי ביטוי בזמנים מסויימים בלבד של היום ואינה מציקה בהכרח בכל שעות היממה. ראו גם ת.א. (ת"א) 5003-07-17 פלוני נ' הכשרה חברה לביטוח בע"מ (פורסם במאגרי מידע משפטיים, 10/1/21))

15. לשם האיזון, הרי שמן הצד השני של המתרס, לא ניתן להתעלם מהעובדה כי עובר לקרות התאונה וללא קשר עמה, התובעת סבלה ממוגבלויות רפואיות בתחום האורטופדי לצד ההשלכות התפקודיות של אותה תחלואה קודמת. כאמור, ד"ר רנד, המומחה מטעם בית המשפט בתחום האורטופדי, קבע לתובעת נכות רפואית צמיתה בשיעור של 2.5% בגין תחלואה קודמת בעמ"ש צווארי, ו-7.5% בגין תחלואה קודמת בעמ"ש מותני. עיון בתיעוד הרפואי שהנתבעים הפנו אליו מעלה כי עוד קודם אירוע התאונה, התובעת התלוננה על קשיים בתחום האורטופדי שהשליכו גם על עבודתה. משנשאלה התובעת בחקירתה הנגדית בבית המשפט על אודות מוגבלויות וקשיים קודמים, כפי שהדברים נלמדים מהתיעוד הרפואי, היא ניסתה "לגמד" את הדברים ולהדחיקם לקרן זוית. לדבריה, הודות לטיפול רפואי שקיבלה, מצבה השתפר מבלי שנותרה אצלה מגבלה כלשהי. אין בידי לקבל את הטענות כאילו אותם ליקויים קודמים לא השליכו על עבודת התובעת או נעלמו כליל משל לא היו קיימים. אני ער לכך כי לתובעת אינטרס מובהק לאיין אותם קשיים קודמים, ולקשור באופן בלעדי את מוגבלויותיה התפקודיות לתאונה מושא התביעה.

16. בהקשר זה מן הראוי לעמוד מקרוב גם על הנכות הרפואית בתחום העיניים שהמומחית מטעם בית המשפט קבעה בשיעור 15% ללא קשר עם אירוע התאונה מושא התביעה. המדובר בנכות בשיעור משמעותי שלא ניתן להתעלם הימנה. בעדותה בבית המשפט, התובעת הודתה כי היא נאלצת לא אחת לערוך פעם אחר פעם חשבונות הלקוחות באי החנות, וזאת בשל קשיי הראיה. עינינו הרואות איפוא כי למצער מקצת מהמוגבלויות התפקודיות להן התובעת טוענת, עניינן במצב רפואי קודם שאינו קשור באירוע התאונה מושא התביעה.



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 62671-01-19

מאידך, לא נעלמה מעיניי עדות התובעת שהצורך המכביד בדבר עריכה חוזרת של חשבונות הלקוחות עלה גם על רקע ליקויים, בדמות עצבנות יתר והעדר ריכוז, שהם כתוצאה ישירה מאירוע התאונה, כפי שגם לא נעלמה מעיניי עדות ד"ר קליין בתחום הנפשי אשר השיב כי המגבלה התפקודית בדבר עריכה חוזרת של חשבונות הלקוחות קשורה בנכותה הנפשית והיותה חסרת סבלנות, כאמור. אף אם אטה אוזן להסבר זה, עדיין לא ניתן לשלול את העובדה כי למצער מקצת מתלוותיה על אודות קשיים בתפקוד בחנות אינם תולדה של אירוע התאונה אלא קשורים במצב קונסטיטוציוני קודם, צא ולמד שמדובר בסיבות שלובות, גם כאלה שקשורות באירוע התאונה אך גם כאלה שקשורות במצבה הקודם טרם אירוע התאונה. ולשורה אחרונה בנושא זה, נכותה הרפואית המשוקללת של התובעת שאינה קשורה באירוע התאונה עומדת על 23% וזאת אל מול הנכות הרפואית המשוקללת בשיעור 27% תוצאת אירוע התאונה.

17. ככלות הכל, בחינת הדברים ממעוף הציפור ובגדר הסתכלות וראיה כוללות, ועל כך לא יימצא חולק, הרי התובעת מנהלת לבדה את החנות, אף אם מקבלת עזרה וסיוע מינוריים מבעלה בסידור הסחורה, אינה מעסיקה עובדים, והיא שוהה משך מרבית שעות היממה בחנות שבבעלותה. לשון אחרת, חרף הנכויות הרפואיות מהן התובעת סובלת, בין אלה שקשורות במצבה קודם אירוע התאונה ובין אלה שקשורות בתאונה עצמה, הרי שאלה אינן מונעות מהתובעת להמשיך בעבודתה הסדירה בניהול החנות. במאמר מוסגר יוער כי בעדותה בבית המשפט התובעת התקשתה להשיב על השאלה באם חלה גריעה במספר הלקוחות הפוקדים את החנות, ולא הציגה נתונים בדבר גריעה בשיעור הלקוחות באי החנות.

18. על מנת שלא נעשה מלאכתנו קלה, מן הראוי להידרש לנדבך עובדתי נוסף שעשוי לשפוך אור על הפלוגתא המרכזית שבליבת המחלוקת סביב שאלת התפקודיות של הנכות-נשים איפא פעמינו כעת לבחינת שאלת היקף ההכנסות של התובעת מאז התאונה ועד היום. בהקשר זה, תהום פעורה בין עמדות הצדדים, כאשר כל צד מטבע הדברים מצייר את התמונה הנוחה עבורו. בעוד שהתובעת טוענת כי במרוצת התקופה מאז אירוע התאונה ועד היום חלה ירידה ניכרת בהכנסותיה, ולצורך כך, היא מפנה לדו"חות השומה, שיש להודות כי עיון בהם מלמד אכן על קיומה של מגמת ירידה בהכנסות, הרי מן העבר השני הנתבעים עומדים על רגליהם האחוריות וטוענים כי לא מניה ולא מקצתיה תוך שהם מפנים בתורם לדו"חות רווח והפסד דווקא שמראים מגמה של עלייה בהיקף מחזור העסקאות. על מנת להקל על הקורא, נציג בטבלה את עיקרי הנתונים:



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 62671-01-19

שנת המס	דו"חות רווח והפסד- הכנסות ממכירות בארץ	דו"חות רווח והפסד - קניית סחורה בארץ	שיעור ההוצאות	דו"חות רווח והפסד- רווח נקי לפני מס הכנסה	דו"חות שומה- הכנסה שנתית	שיעור מס שנתי	הכנסה חודשית ממוצעת (נטו ולא משוערכת- לאחר ניכוי מס הכנסה)
2015	1,398,230 ש"ח	1,205,960 ש"ח	64,584 ש"ח	123,221 ש"ח	123,645 ש"ח	7,258 ש"ח	9,699 ש"ח
2016	1,329,559 ש"ח	1,140,642 ש"ח	66,150 ש"ח	138,537 ש"ח	138,918 ש"ח	9,927 ש"ח	10,749 ש"ח
2017	1,369,751 ש"ח	1,196,673 ש"ח	66,980 ש"ח	102,131 ש"ח	102,849 ש"ח	2,629 ש"ח	8,352 ש"ח
2018	1,436,660 ש"ח	1,272,903 ש"ח	68,385 ש"ח	90,772 ש"ח	90,772 ש"ח	945 ש"ח	7,486 ש"ח
2019	1,423,792 ש"ח	1,251,977 ש"ח	66,868 ש"ח	98,207 ש"ח	98,207 ש"ח	4,131 ש"ח	7,840 ש"ח
2020	1,522,333 ש"ח	1,372,668 ש"ח	74,753 ש"ח	74,912 ש"ח	לא צורף דו"ח שומה	לא צורף דו"ח שומה	6,242 ש"ח לערך (לא צורפה שומה, כאמור)
2021	לא הוצג תיעוד						

19. ודוק, מטעמים מובנים, התובעת מפנה, בראש ובראשונה, לדו"חות השומה, להבדיל מדו"חות רווח והפסד, וטוענת כי עיון בהיקף ההכנסות במרוצת השנים מאז אירוע התאונה ועד היום מעלה קיומה של מגמת ירידה ברווחי החנות וכפועל יוצא מכך גם ירידה בהכנסה החודשית הממוצעת. בעניין זה, הצדק לכאורה עם התובעת, שכן ניתן להיווכח בקיום מגמת ירידה תלולה בשיעורי הרווח וכפועל יוצא מכך בשיעורי ההכנסה החודשית הממוצעת. אלא מאי! אילו היינו עוצרים את דרך הילוכנו כאן, הרי שלית מאן



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 62671-01-19

דפליג שדו"חות השומה תומכים ומאששים את טענות התובעת בדבר הפגיעה ברווחיות העסק, כאמור.

20. אלא מאי! הנתבעים משיבים מלחמה שעה, ומצידם הם תולים את עיקר יהבם, וניתן לומר במידה מסוימת של צדק, בדו"חות רווח והפסד של החנות, להבדיל מדו"חות השומה הנוחים לתובעת, כאמור. לגרסתם, עיון בהיקף ההכנסות של העסק, ולדיוק מחזור העסקאות, כפי שהדברים עולים מדו"חות רווח והפסד, מלמד על קיומה של עלייה דווקא בהכנסות במרוצת השנים שלאחר אירוע התאונה, עובדה שמפריכה את טענות התובעת בדבר הפגיעה התפקודית הנטענת כמו גם הגריעה בהכנסה החודשית הממוצעת. בגדר פראפרזה לדברים, הנתבעים גורסים כי אילו היה ממש בטענת התובעת בדבר הפגיעה התפקודית ובכושר ההשתכרות, מצופה היה להיווכח בקיומה של ירידת בשיעור המחזור העסקי בדו"חות רווח והפסד וזאת בהלימה לירידה הנטענת בשיעורי הרווח וכפועל יוצא מכך הירידה בהכנסה החודשית הממוצעת, כפי שהדברים משתקפים מדו"חות השומה.

מנגד, התובעת בתורה משיבה כי אלמלא התאונה היא הייתה יכולה להגדיל עוד יותר את שיעור/מחזור המכירות של חנות המכולת, וכי אך כתוצאה מהתאונה, הדבר נמנע הימנה. עוד טוענת התובעת כי אומנם ניתן להיווכח בעלייה במחזור העסקאות אך מדובר בעלייה מתונה בהשוואה לעסקים דומים שנהנו מעדנה ניכרת בתקופת הקורונה.

21. לא אכחד שהתמונה מורכבת ואינה חד משמעית וקשה לבטל את טענות התובעת. מאידך, התמונה העולה מדו"חות רווח והפסד אינה עולה בקנה אחד עם זו שעולה מדו"חות השומה. משנדרשה התייחסות התובעת לפער הקיים לכאורה בין התמונה שנגלתה לעיני בית המשפט מעיון בדו"חות השומה אל מול התמונה ההפוכה העולה מדו"חות רווח והפסד, כאמור, התובעת השיבה כי המדובר בהתייקרות לאורך השנים של עלויות המוצרים השונים (עמ' 24 לפרוטוקול שורות 30-35 ובעמ' 25 שורות 16-1), ובמקום אחר, השיבה כי מדובר בעלייה על רקע משבר הקורונה (עמ' 23 שורה 27). ההסבר שבפי התובעת עולה בקנה אחד גם עלויות הקניות במרוצת השנים מאז אירוע התאונה ועד היום, שכן עיון בעמודה השנייה בטבלה שעניינה שיעורי "קניית הסחורה בארץ" מעלה קיומה של עלייה וזאת בהלימה לעלייה במחזור המכירות של העסק. הדברים מתחדדים אף היות שלא חל שינוי ברכיב ההוצאות של העסק (העמודה השלישית בטבלה). אלא ששוב, אליה וקוץ בה, במה דברים אמורים!

22. תשובת התובעת מעצימה את מורכבות התמונה העובדתית ומעלה מספר קושיות: ראשית, בהינתן העלייה במחזור המכירות של העסק מצופה היה כי הרווח יעלה בהתאמה.



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 62671-01-19

ער אני לעלייה בעלויות רכישת הסחורה, אך בה בעת קיימת עלייה במחזור העסקי. שנית, בהתעלם מן האמור, הרי אף אם אטה אוזן להסבר שבפי התובעת אשר לירידה בשורת הרווחים, הרי הדבר עניינו לכאורה בגל התייקרות של המוצרים דווקא וזאת ללא זיקה לכאורה עם אירוע התאונה מושא התביעה. צא ולמד כי הטענה בדבר ירידה בהיקף הרווחים וההכנסות קשורה אליבא דגירסת התובעת עצמה בגל התייקרות! שלישית, עובדה זו מצטרפת לכך כי עוד קודם אירוע התאונה וללא כל קשה עמה התובעת סבלה מליקויים רפואיים שונים (23% נכות רפואית שאינה קשורה באירוע התאונה). רביעית, ככל שלא די באמור, הרי מושכלות יסוד כי עסק עצמאי נתון מטבע הדברים ועפ"י הגיונם של דברים, לתנודות כאלה או אחרות במחזור העסקאות והיקף ההכנסות, ואין לקבוע אפריורי או באופן קטיגורי מבחן נוקשה לפיו כל ירידה באשר היא בהיקף ההכנסות תיחס לעולם לאירוע תאונתי כזה או אחר. מן הראוי לדבוק במבחן מעשי/אמפירי שבוחן כל מקרה לנסיבותיו, ולהימנע ממסקנות גורפות שאינן מעוגנות בקרקע המציאות.

23. בהינתן העובדה כי מדובר בנפגעת שהיא עצמאית, הרי מן הראוי לבחון במשנה זהירות ובאורח מוקפד את דיווחיה לשלטונות המס, בפרט אלה שנעשו לאחר אירוע התאונה, ולו מן הטעם כי לנפגעת קיימת שליטה כזו או אחרת על אותם דיווחים. הפסיקה קבעה כי דו"חות שומה כבודם במקום מונח, עם זאת, שעה שמדובר בדיווחים של עצמאי שנערכים לשלטונות המס, ובעיקר אלה שנערכים לאחר אירוע תאונתי, הרי שומה על בית המשפט לבחון את הדברים במשנה זהירות ובזכוכית מגדלת, וזאת בהינתן האינטרס הברור שעשוי לצמוח לנפגע מהצגה מגמתית של תמונת ההכנסות וההוצאות כך שתשרת ותעלה בקנה אחד עם טיעונו במשפט. ראו בעניין זה ע"א 501/84 **מגדל נ' מירון** פ"ד מב (2) 89,100, ע"א 523/87 **שחאדה נ' אליהו** פ"ד מב (1) 385, 388, וכן האמור בספרו של המלומד ד. קציר, **פיצויים בשל נזק גוף**, מהדורה רביעית, עמ' 27. סבורני, שדו"חות שומה הם בעלי משקל ראיתי, בפרט משהם מחייבים את הנישום וכאלה עומדים לביקורת של פקיד שומה, אולם, הם לא בגדר חזות הכל וכשהאמור בהם אינו עולה בקנה אחד עם ראיות אחרות, יש לבחון במשנה זהירות את הדברים. לא ניתן להעניק לדו"חות השומה משקל מכריע תוך התעלמות מופגנת מיתר הראיות.

לצד האמור, ובזהירות המתחייבת אבהיר כי איני נוטע מסמרות ואיני קובע כי אלה הם פני הדברים בנידון דידן, דא עקא, נוכח הקשיים שנסיבות תיק זה מעוררות, כפי שהדברים פורטו בהרחבה לעיל, ראיתי להעמיד לנגד עיניי גם שיקול זה. מן העבר השני, איני מתעלם מהפסיקה אליה הפנתה התובעת בסיכומי תשובתה כפי שגם איני מתעלם מהטענה שיש לבחון את השורה התחתונה של הרווח לאחר ניכוי רכיב ההוצאות והקניות כפי שהדברים נלמדים מעיון בדו"חות השומה להבדיל מדו"חות רווח והפסד.



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 62671-01-19

למעלה מכך, חישוב הפיצוי בגין הפסדי השכר לעבר ולעתיד בנסיבות תיק זה לוקח בחשבון את המידע העולה מדו"חות השומה, עם זאת, סבורני כי באותה נשימה אין להתעלם מהתמונה המזדקרת מעיון בדו"חות רווח והפסד, שלמצער מעוררת תמיהות כך שאין לתלות את ההפחתה הנטענת בשורת הרווח אך ורק באירוע התאונה, כאמור.

24. ככלות הכל, אף לאחר אירוע התאונה, התובעת ממשיכה לעבוד באותו היקף של שעות עבודה בדומה להיקף שעות עבודתה קודם אירוע התאונה, מנהלת בכוחות עצמה את חנות המכולת, ואינה מעסיקה פועלים שיסייעו לה בעבודתה. במרוצת השנים, חלה עלייה במחזור המכירות של העסק. כמו כן, עסק עצמאי חשוף מטבע הדברים לתנודתיות בהיקף ההכנסה והרווח וזאת על רקע סיבות שונות, לאו דווקא אלה שקשורות בטבורן באירוע התאונה, כאמור.

25. דעת לנבון נקל, הדברים מורכבים ואינה פשוטים, כאשר כל צד מבקש למתוח את היריעה לצד שלו ולצייר את הדברים מנקודת המבט הנוחה עבורו. מכל מקום, איני רואה מקום לחרוץ באופן בלעדי את גורל ההכרעה בשאלת הנכות התפקודית לשבט או לחסד אך על נדבך עובדתי כזה או אחר. לא נעלמה מעיניי העובדה כי התובעת אינה דוברת את השפה העברית על בורייה, ואפשר שהיא התקשתה במתן הסברים לשאלות השונות שנשאלה ע"י ב"כ הנתבעים. הדעת נותנת כי מספר נדבכים חברו יחדיו ומשליכים על התמונה המצרפית הכוללת. יתרה מכך, במבחן האמפירי, לא ניתן להתעלם מהעובדה כי קיימת הלכה למעשה ירידה בשיעור הרווח וכך גם בשיעור ההכנסה החודשית הממוצעת. בסופו של יום, אין חולק כי התובעת סובלת מנכות רפואית לא קלה כתוצאה מהתאונה.

משהגענו עד הלום, ולאחר שסקרתי בהרחבה את השיקולים השונים שמושכים לכיוונים מנוגדים, כאמור, אני קובע כי שיעור נכותה התפקודית של התובעת עומד על 27% כשיעור נכותה הרפואית. ער אני לכך כי הדעות חלוקות אשר לשאלת תפקודיות של הנכות שנקבעה בגין טנטון, דא עקא שעה שמדובר בצבר של נכויות בתחומים שונים, ראוי להעמיד את הנכות התפקודית על שיעור זהה לנכות הרפואית, כאמור. עם זאת, בחישוב הפיצוי בגין הגריעה של כושר ההשתכרות לעבר ולעתיד, אתן ביטוי גם לשאלת התפקודיות. אפנה כעת לדון בראשי הנזק השונים, ולכימות הנזק.

שיעור הנזק

26. למען הנוחות אחזור על הנתונים הרלוונטיים הנדרשים:



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 62671-01-19

התובעת ילידת: 21/9/1959

מועד התאונה: 9/9/2017

גיל התובע בעת התאונה: 58

גיל התובע כיום: 62 וחמישה חודשים

שיעור נכות רפואית: 27%

שיעור נכות תפקודית: 27%

27. מושכלות יסוד כי הפסדי שכר לעבר הם בבחינת נזק מיוחד, שיש להוכיח במסמכים ובראיות (ע"א 810/81 לוי נ. מזרחי, פ"ד לט(1)477), שכן לאור טבעו ואופיו של הנזק – ניתן בדרך כלל להביא נתונים מדויקים ועל התובע חלה החובה להביא נתונים אלה. אלא מאי! מקום שהמציאות מורכבת וקיים קושי לחשב את הפסדי ההשתכרות בעבר מטעמים אובייקטיביים של העדר נתונים מדויקים וחד משמעיים, ניתן לפסוק בגין ראש נזק זה פיצוי בהתאם לאומדן, המתיישב עם הנתונים שהוכחו (השוו בהתאמה לת"א (ת"א) 1714/04 עזבון המנוח תומר נעים ז"ל נ' קיינר יזהר [פורסם במאגרי מידע משפטיים] (18.11.2009)). מפאת חשיבות הדברים, נביאם כלשונם: "גם בעניין זה קבעה הפסיקה כי ניתן לחייב בסכום גלובלי בגין הפסדי השתכרות בעבר שנקבע על דרך האומדן המתבסס על מכלול הראיות בהיעדרם של נתונים מדויקים וחד-משמעיים" (ראו: קציר, כרך א, עמ' 17-18, לרבות האסמכתאות המפורטות שם) "וראו גם: עא (ת"א) 37453-01-13 ע.ג בית נוי בע"מ נ' אהרון אבולוף [פורסם במאגרי מידע משפטיים] (5.3.84).

28. בנסיבות הנידון דידן, קיים קושי אינהרנטי לאמוד את הפסדיה של התובעת מן הטעמים שפורטו בהרחבה לעיל. בקליפת האגוז נזכיר כי התובעת היא עצמאית, ואין הלימה בין התמונה שנגלתה לעיני בית המשפט מעיון בדו"חות השומה לעומת זו שעולה מדו"חות רווח והפסד. שעה שמדובר בנפגע שהוא עצמאי לא ניתן להתעלם מהעובדה כי קיים קושי מוכר ומוכן לחשב את ההפסדים וזאת בהינתן התנודתיות המאפיינת שורת ההכנסות והרווחים שמאפיינת חייו של עסק עצמאי. זאת ועוד, לא ניתן להתעלם מהעובדה כי עוד קודם אירוע התאונה, התובעת סבלה מנכות רפואית בשיעור 23.5% שהשליכה על תפקוד התובעת (ראו בעניין זה הדיון לעיל בזיקה עם הצורך בעריכה חוזרת של חשבונות הלקוחות). ויובהר, לדידי הפגיעה בתאונה הביאה אומנם לפגיעה בתפקודה של התובעת מחד, אולם בה בעת ישנם גורמים נוספים המשפיעים על תפקוד התובעת, יכולת עבודתה והתנודות בהכנסותיה, מאידך, כאמור, לפיכך סבורני כי נכון בנסיבות תיק זה להעריך את הפסדי השכר בעבר שנגרמו לתובעת בעקבות התאונה מושא התביעה על דרך האומדנה.



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 62671-01-19

29. אין בידי לקבל את טענת התובעת כי יש לחשב את הפסדי השכר לעבר בהתאם לשיעור ההפחתה בפועל בהכנסות התובעת במרוצת השנים שלאחר אירוע התאונה לעומת השנים שקדמו לתאונה, סכום המסתכם עפ"י חישובי התובעת בסך בגבולות ה- 135,840 ש"ח. אומנם, שכרה הממוצע של התובעת בשנתיים שקדמו לתאונה, הסתכם בסכום בגבולות 10,224 ש"ח (נטו ולא משוער). הסכום אשר התובעת חישבה מסתכם בסך 10,482 ש"ח (משוער). ושוב יובהר, בהתעלם מן התמונה שעולה מדו"חות רווח והפסד שבהם הנתבעים תולים את יהבם, הרי אף נבחן את תמונת ההפסדים אך בראי דו"חות השומה, לטעמי אין מקום לערוך חישוב עפ"י גריעה בפועל, היות שמספר גורמים חברו יחדיו והביאו לתוצאה הנטענת שבפי התובעת כאשר לא ניתן לקשור את כולם באופן בלעדי לאירוע התאונה מושא התביעה, כאמור.

30. מנגד, קשה להלום את טיעוני הנתבעים המתבססים בראש ובראשונה על דו"חות רווח והפסד, ולטעון שלא נגרמו לכאורה לתובעת הפסדי הכנסה כלשהם כך שאין לפסוק לתובעת פיצוי כלשהו בגין הפסדי שכר לעבר ולעתיד. לעתים, הפרזה בנטען מעידה על אפסותו, ולמצער, על חולשת הדברים. מדובר בטיעון מרחיק לכת לכיוון השני שאין בידי לקבלו. התובעת תיארה את הקשיים מהם היא סובלת בעקבות אירוע התאונה, כפי שגם העידה על אודות מגמת העלייה בעלויות המוצרים השונים, וכן כי אלמלא התאונה, היא יכולה הייתה למכור בהיקפים גדולים יתר, בעיקר אמורים הדברים בהינתן עליית מחירים בתקופת הקורונה. חרף הדיון לעיל, לא ניתן להתעלם מהתמונה העולה מדו"חות השומה. מפאת קוצר היריעה, אפנה לדיון הנרחב תחת הפרק לעיל שעניינו בנכות התפקודית.

31. בהביאי את מכלול השיקולים שפורטו לעיל, אני מוצא לנכון להעריך את הפסדי ההשתכרות של התובעת לעבר על דרך האומדנה תוך התחשבות בנכויות הרפואיות שנקבעו ובבסיס ההשתכרות שלה עובר לתאונה, כאשר ההנחה שאותן נכויות השפיעו על יכולת התפקוד של התובעת ואין לדחות כלאחר יד את טענת התובעת כי אלמלא התאונה, הכנסותיה היו מסתכמות בסכומים גבוהים יותר. סבורני איפוא שיש לפסוק לתובעת פיצוי גלובלי בגין הגריעה מהכנסותיה לעבר סך של 80,000 ש"ח (סכום שמבטא כ-60% מהגריעה בפועל מההכנסות שבדו"חות השומה). לטעמי, מדובר בסכום מידתי, סביר ומאוזן, ויש בו לבטא כהלכה את הטיעונים המנוגדים שהצדדים העלו- התובעת טענה לפיצוי עפ"י הפחתה בפועל, ואילו הנתבעים טענו כי אין מקום לפצות כלל.



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 62671-01-19

גריעה מכושר ההשתכרות

32. אשר לגריעה מכושר ההשתכרות, נעשתה בפסיקה הבחנה בין שלושה מושגים שונים: "הנכות הרפואית", "נכות תפקודית", ו- "אובדן כושר השתכרות" שנגרמים עקב תאונה. בעניין גרוגיסיאן, קבע בית המשפט, כי המונחים אינם דומים וכי יתכן מצב בו קיימת נכות רפואית ותפקודית שאינה גורמת הפסד השתכרות בפועל. ככלל, אין בהכרח התאמה בין אובדן ההשתכרות או כושר ההשתכרות, ובין שיעור הנכויות הרפואית והתפקודית. אובדן כושר ההשתכרות נבחן על פי אובדנו של היחיד. מבחינת אובדנו של היחיד, יש לבחון את כלל הנסיבות ובכללן אופי העבודה, חזרה לעבודה ואף טיבו של המעביד (ביחס לבחינת הסיכוי, כי ההשתכרות בעתיד תהא קטנה מזו שבהווה, ראו: ע"א 237/80 ברששת נ' האשאש ואח', פ"ד לו (1) 281; ראו גם ע"א 286/89 קז נ' המאגר הישראלי לביטוח רכב (1/12/1989) וכן ראו בעא 2577/14 פלוני נ' המאגר הישראלי לביטוחי רכב בע"מ (11/1/2015).

33. אין בידי לקבל את החישוב שהתובעת עושה בדבר חישוב אקטוארי מלא של מכפלת הנכות הרפואית (27%) בשיעור השכר קודם אירוע התאונה. מן הנימוקים שפורטו בהרחבה לעיל, איני סבור שדרך חישוב זו תואמת את נסיבות המקרה. ודוקו, מן העבר השני, אין בידי לקבל את הטיעון הנגדי של הנתבעים כי בנסיבות הנידון דידן אין לפסוק לתובעת פיצוי כלשהו בגין הפסדי שכר לעתיד. לטעמי מדובר בטיעון מרחיק לכת שמוטב אילו כלל לא היה מועלה.

34. הלכה פסוקה היא כי באשר לאובדן כושר ההשתכרות, הרי שיש לפסוק פיצוי גם למי שלא נגרע שכרו לאחר התאונה, וכבר קבעתי שאין זה המקרה, שכן נגרמו לתובעת הפסדי הכנסה לעבר, וזאת מתוך הנחה שאפשר שתוצאות התאונה ישפיעו לעתיד לבוא. ויובהר, דו"חות השומה מראים הפחתה בשכר במרוצת השנים. מנגד, דו"חות רווח והפסד מראים תמונה שונה. היות שתמונה מורכבת, כאמור, הדרך הנאותה לפצות במקרים אלה, היא בקביעת סכום גלובלי, שיקח בחשבון את מומה של התובעת, את גילה ואת שנות העבודה שנתרו לה ותוך שיקולל העובדה שמומה עלול להפריע לעבודתה (השוו: ע"א 395/81 מנחם ברוק נ' הסנה, חברה ישראלית לביטוח (5/3/84), ע"א 4837/92 אליהו חברה לביטוח נ' ג'ורג' בורבה (23.11.94)).

"מקובל הדבר לקבוע הפסד השתכרות בעתיד לאדם שחזר לעבודתו בלא הפסד השתכרות, מפני החשש שמומו עלול להפריע לקידומו ולמציאת עבודה ברמת השתכרות דומה לכשייפלט מאותו מקום עבודה. בית המשפט



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 62671-01-19

קמא אמד הפסד זה לפי מחצית שיעור הנכות, ואין מקום להתערב בכך". (ע"א 4837/92 "אליהו" חברה לביטוח נ' בורבה וערעור שכנגד, פ"ד מט(2) 257 (1995)).

בנסיבות העניין, סכום של 148,000 ש"ח (סכום המתיישב עם פיצוי שמהווה חישוב של כ- 65% אקטוארי לעתיד עד גיל 70), מהווה להערכת סביר שלוקח בחשבון את כלל הנסיבות, לרבות אפשרות של הרעה במצבה התפקודי של התובעת וגריעה בהכנסות עקב כך.

עזרת הזולת לעבר לעתיד

35. בתצהיר עדותה הראשית, התובעת ציינה כי קודם אירוע התאונה, היא זו שטיפלה בכל העבודות הקשורות בניקיון הבית, שטיפת רצפה, כביסה, גיהוץ בגדים, בישול קניות ועוד. עוד טענה התובעת כי לאחר אירוע התאונה, בעלה הוא זה שמסייע בידה באשר לביצוע עבודות הבית השונות. גם בעלה של התובעת חוזר בתצהירו על הדברים ומאשר כי בעקבות אירוע התאונה, הוא מסייע בידי התובעת בביצוע מטלות הבית השונות (בישול, גיהוץ, עבודות ניקיון וקניות). בסיכומיה, התובעת חזרה על הדברים, וטענה כי גם ילדיה עוזרים מעת לעת בביצוע מטלות הבית השונות. בחקירתו בבית המשפט, בעלה של התובעת העיד כי אכן קודם אירוע התאונה, התובעת היא זו שביצעה את מטלות הבית השונות, וזאת עשתה בעיקר בימי שבת, וכי לאחר אירוע התאונה, הוא זה שמבצע כעת את עבודות הבית. כן העיד בן זוגה כי לעתים גם הילדים מתגייסים ועוזרים. התובעת טענה בצדק בסיכומיה כי היא לא נחקרה בבית המשפט על אודות העזרה שהיא מקבלת בצורה שוטפת מבעלה, ולעתים גם מילדיה לאחר אירוע התאונה. כן לא נחקרה על אודות ביצוע מטלות הבית השונות בתקופה שקדמה לתאונה.

36. מנגד, בסיכומיהם הנתבעים טוענים כי במרוצת השנים שחלפו מאז אירוע התאונה ועד היום, התובעת לא העסיקה עזרה בשכר. עוד מוסיפים הנתבעים ומציינים כי לאחר אירוע התאונה, התובעת נעדרה אך 5 ימים ושבה לעבודתה, כך שאין לקבל את טענתה בדבר עזרה בהיקף של 5 שעות עזרה שבועיות לעתיד. למעלה מכך, הנתבעים טוענים כי עוד קודם אירוע התאונה התובעת סבלה מליקויים רפואיים שפגמו בתפקודה השוטף לרבות בעבודתה (פריקת סחורה וסידורה על המדפים). יש צדק איפוא בטענת הנתבעים כי בשים לב לשעות העבודה הרבות של התובעת (החל מהשעה 5:00 בבוקר ועד השעה 20:00 בערב) אל מול שעות העבודה המעטות של בעלה אשר אישר בעדותו כי הוא עובד אך בהיקף מצומצם של מספר שעות ביום, הרי אך הגיוני וטבעי שהבעל יבצע את עיקר המטלות וזאת



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 62671-01-19

ללא קשר עם אירוע התאונה. עוד טוענים הנתבעים כי מקצת מהנכויות שנקבעו בגין טינטון והנכות הנפשית אינן מגבילות את התובעת בביצוע המטלות השונות.

37. כפי שנפסק לא אחת הפיצוי בגין העזרה של צד שלישי נועד לשפות את הנפגע עבור עזרה הנחוצה לו לטיפול בעצמו, בגלל מומו ולשם ביצוע פעולותיו השגרתיות והיומיומיות. בפסיקה נקבע שכאשר בני משפחה מעניקים שירותים לנפגע ומשקיעים בכך "מאמץ יוצא דופן וחריג" מעבר למקובל בקרב בני משפחה, עומדת לניזוק זכות לתבוע פיצוי עבור שווי הטיפול גם אם הוא לא שילם עבורו (ראו רע"א 7361/14 פלונית נ' פלוני (6/1/15), וע"א 1164/02 קרנית – קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים נ' פלוני (4/8/05)). ההלכה היא, שאם ניזוק זקוק לעזרה שניתנה לו על-ידי קרוב משפחה, אין לראות בכך בלבד, עילה לשלילת הזכות לקבל פיצוי מן המזיק (דוד קציר, פיצויים בשל נזק גוף, התשנ"ח 1997, בעמ' 424, ראה גם ע"א 93/73 שושני נ' קראוז ואח', פ"ד כח(1) 277). לכן השאלה איננה אם התובע קיבל בפועל עזרת צד ג', אלא אם היה זכאי לקבלת עזרה כזאת ואם זו ניתנה לו בין על ידי אדם שאיננו קרוב משפחה ובין על ידי קרוב. התשובה לשאלה האחרונה יכול שתשפיע על שיעורו של הפיצוי.

38. התובעת לא הציגה קבלות או אסמכתאות אחרות לכך שנאלצה לקבל לעזרה בשכר בתקופת החלמתה או כי הוא נזקקה לכך נכון להיום. לא הוצגו גם נתונים שניתן ללמוד מהם על היזקקותה של התובעת לעזרה החורגת מהרגיל בקרב בני משפחה מלבד תצהירו של בעלה. כמו כן, לא ניתן לשלול את טענת הנתבעים, למצער, בזיקה עם הנכות בגין הטינטון, כי מדובר בנכות נעדרת מאפיינים תפקודיים. כך גם יש לתת את הדעת לכך כי התובעת שוהה משך שעות ארוכות בחנות שבבעלותה וניהולה, אל מול שעות העבודה המצומצמות של בעלה, כך שאך טבעי כי הוא זה שיישא בנטל ביצוע עבודות משק הבית. עוד לא ניתן להתעלם מן העובדה כי התובעת סובלת מליקויים לרבות במישור האורטופדי שאינם תוצאת אירוע התאונה, כאמור, אלא תולדה של מצב קודם. בנסיבות אלה, אין מקום לחישוב האריתמטי השעתי אותו התובעת עורכת בסיכומיה. בהעדר נתונים אובייקטיביים, ייפסק סכום גלובלי לטובת התובעת (ראה ע"א 315/83 עגור נ' איזנברג ואח', פ"ד לט(1) 197, 205, וכן ע"א 663/84 עטיה נ' עטיה, פ"ד מד(3) 720, 730) על בסיס הלכה זו, יש לקבוע את הפיצוי בראש נזק זה, על דרך האומדנה.

39. בנסיבות דנן, לאחר ששקלתי את מכלול הנסיבות, היקף העזרה לה יש להניח כי התובעת נזקקה בתקופת הראשונה שבסמוך לאחר אירוע התאונה, סוג הפגיעה, הנכויות שנקבעו לה לרבות כאלה שאינן קשורות באירוע התאונה, כמו גם גילה והעובדה כי היא



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 62671-01-19

עשויה להיזקק לעזרה בעתיד, אני מעמיד את הפיצוי על סכום של 30,000 ש"ח. הפיצוי בראש נזק זה לוקח בחשבון כי הגם שנכון להיום לא נזקקה התובעת לעזרה בשכר, לא מן הנמנע כי עם התבגרותה ונוכח טיב פציעתה והשפעתה האפשרית על פעולות היומיום תיזקק התובעת לעזרה נוספת. בה בעת אני לוקח בחשבון את העובדה כי התובעת סובלת ממגבלויות נוספות שאינן קשורות לתאונה.

הוצאות רפואיות ונסיעות

40. לאור ההלכה שנפסקה בע"א 5557/95 סהר חברה לביטוח בע"מ נ' אלחדד, פ"ד נא (2) 742, זכאית התובעת לקבל את הטיפול הרפואי הדרוש לה במסגרת קופת החולים בה היא חברה וזאת מכוח חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשמ"ד-1984. הפן השני של הלכה זו מחייב את הנפגעת, למצות זכאותה לקבלת טיפול רפואי, במסגרת הרפואה הציבורית, ראה לעניין זה; ע"א 10/89 שבו נ' אילוז, פ"ד מו (21) 462, 456.

41. בסיכומיה התובעת טענה כי בעקבות אירוע התאונה נגרמו לה הוצאות עבור דמי השתתפות בגין טיפולים רפואיים, בדיקות, טיפולי פיזיותרפיה, טיפולי רפואה משלימה, משככי כאבים, תרופות לרבות תרופות נפשיות, נסיעות והוצאות נלוות אחרת. לטענתה הקבלות שצירפה לתצהיר עדותה הראשית מסתכמות בסך 2,226 ש"ח. עיון בחקירתה הנגדית מעלה כי התובעת העידה כי היא נוטלת תרופות שונות בגין כאבי ראש על רקע מצבה הנפשי. התובעת מעמידה את הפיצוי בגין רכיב זה על סך של 4,000 ש"ח.

הנתבעים, בתורם, טוענים כי צורפו אך קבלות בודדות שהוצאו שלא בזיקה עם אירוע התאונה, כשמקצתן בגין טיפולי רפואה משלימה על רקע תחלואה קודמה הימנה התובעת סבלה. הנתבעים גורסים כי לא ניתן להבין מעיון בקבלות שאלה קשורות בתאונה מושא התביעה. אשר לקבלה בגין בדיקת שדה ראייה, הנתבעים טוענים כי משהמומחית מטעם בית המשפט קבעה את הנכות בעיניים שלא בקשר עם אירוע התאונה, אין ולא היה מקום לצרף לכתחילה את הקבלה לתצהיר התובעת. עוד טענו הנתבעים כי אין בנמצא אינדיקציה רפואית כי התובעת תיזקק בעתיד לקבלת טיפול רפואי. לצורך כך הם מפנים לחוות דעת מומחי בית המשפט. בסופו של דבר, הנתבעים טענו בסיכומיהם כי יש לפצות את התובעת בסכום של 500 ש"ח.

42. במקרה מעין זה, בהתאם לפסיקה, נכון לפסוק הוצאות סבירות על דרך האומדנה וי"על הצד הנמוך והבטוח" - לשם שמירה על האיזון הראוי (ראה: למשל: ע"א 307/77, מור נ' עזבון המנוח שעה בוך, פ"ד לב (1) 654; י. קציר בספרו "פיצויים בשל נזק גוף" מהדורה



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 62671-01-19

חמישית התשס"ג-2003, עמוד 682 ואילך; ע"א 77/67, מ"י נ' דהאן, פ"ד כא(2) 128; ת.א. (תל-אביב-יפו) 394/98.

43. ובחזרה לעניינינו- בהביאי מכלול הטיעונים בחשבון והיות שהתובעת העמידה, לכתחילה וברוב הגינות, את הפיצוי על סכום מתון, מצאתי לפסוק לתובעת סכום גלובאלי בעניין זה בסך של 4,000 ש"ח, כפי בקשתה, עבור הוצאות עודפות שהוציאה או ייתכן שתאלץ להוציא לצרכי טיפול ואשר אינן מכוסות בסל הבריאות.

עלות חוות דעת המומחית בתחום העיניים

44. קודם נעילה, איני רואה מקום לקבל את טענת הנתבעים בדבר חיוב התובעת בהחזר ההוצאות בהן הנתבעים נשאו עבור תשלום שכר טרחת המומחית בתחום העיניים, פרופ' ברקת. התובעת השיבה בצדק כי המבחן אינו מבחן התוצאה (בדיעבד) אלא ראוי שהדברים ייבחנו בראי שאלת נחיצות המינוי בזמן אמת, הווי אומר האם בעת מינוי המומחית התקיימה אותה ראשית ראיה לאפשרות קיומה של נכות רפואית. כאמור, סבורני כי הדין עם התובעת וכי בעת מינוי המומחית התקיימה אותה ראשית ראיה. ככל שלא די באמור, הרי המומחית קבעה נכות רפואית צמיתה אלא שלא ייחסה אותה לאירוע התאונה.

נזק לא ממוני

45. הנתבעים לא חלקו על ראש נזק זה כפי שזה נאמד ע"י התובעת בסך של 36,503 ש"ח.

סוף דבר

46. סה"כ נזקי התובעת הם כדלקמן:

הפסד שכר בעבר -	₪ 80,000
אובדן כושר השתכרות -	₪ 148,000
עזרת הזולת בעבר ובעתיד -	₪ 30,000
הוצאות רפואיות ונסיעות-	₪ 4,000
נזק לא ממוני-	₪ 36,503



בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 62671-01-19

298,503 ₪

סה"כ הפיצוי -

47. לאור כל האמור, אני מחייב את הנתבעים לשלם לתובעת סך של 298,503 ש"ח בצירוף שכ"ט עו"ד בשיעור כולל של 15.21% וכן הוצאות משפט שהוציאה התובעת כמו גם החזר האגרה. זכות ערעור בתוך 45 יום.

48. המזכירות תשלח לצדדים העתק פסק הדין ותסגור את התיק.

ניתן היום, כ"א אדר א' תשפ"ב, 22 פברואר 2022, בהעדר הצדדים.


קייס נאסף, שופט